

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pokud výzva matek vojinů, by své syny nabádaly k odepření poslušnosti v době útoku proletariátu na povalení dosavadního právního a státního řádu za účelem nastolení diktatury proletariátu a výzva ku vraždění buržoasie jakožto určité třídy národa spadá pod ustanovení §u 15 čís. 2 zákona.

Osoby k vojenskému zločinu sváděné nemusí býti v době svádění v činné službě.

(Rozh. ze dne 2. ledna 1925, Zm I 674/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Jičíně ze dne 25. září 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 15 čís. 2 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.

Důvody:

Nalézací soud uznal obžalovaného vinným přečinem podle §u 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky proto, že dne 1. května 1924 na táboru lidu na náměstí v J., tudíž ve shromáždění a veřejně podněcoval ku zločinu tím, že ve své řeči pravil mimo jiné toto: »... Ale musíme ukázati, že ani četníků a vojáků se nebojíme. Neb kdo jsou oni vojáci. Jsou to soudruzi, vaši synové, a vy, matky, nezapomínejte připomenouti vašim synům odcházejícím na vojnu, aby pamatovali, že jsou to vaši synové, a aby v rozhodném našem boji neobraceli zbraně proti svým bratřím, ale proti nepřítelům, kteří jsou v této buržoasii.« Soud shledal v těchto slovech nejen výzvu vojinů k neposlušnosti, nýbrž i výzvu ku vraždění určité třídy národa. Dovolávajíc se hlavně důvodu zmatečnosti čís. 9 a) §u 281 tr. ř. namítá zmateční stížnost, že ve výroku obžalovaného nelze spatřovati skutkovou podstatu výzvy k trestným činům. Důkaz ten provádí stížnost tím způsobem, že vytrhává z celku jednotlivé části výroku a vykládá je ve smyslu, obžalovanému příznivém. Tak praví, že ve slovech »musíme ukázati, že ani četníků a vojáků se nebojíme«, nespočívá výzva k trestným činům proto, poněvadž prý nikdo není povinen, aby se četníků a vojáků obával, a řádný občan nemá ani, proč by se jich obávat měl. Není prý také ničeho trestného v tom, když obžalovaný vyzýval matky, aby připoměly svým synům, aby na ně (matky své) pamatovali. Nedovolenou výzvu nelze spatřovati ani ve slovech »a aby v rozhodném našem boji neobraceli zbraně proti svým bratřím«, poněvadž by pak podle zákona na ochranu republiky měl býti stíhán každý, kdo hlásá páté Boží přikázání »nezabiješ«. Závadným nemůže býti ani další výrok, aby zbraně byly obráceny proti nepřítelům,

kteří jsou v této buržoasii, ježto prý je dobře známo, že ve vysoké buržoasii, šlechtě a mezi vysokým úřednictvem jsou směry, které by si přály návrat monarchie, a ježto prý obžalovaný nemluvil o tom, aby zbraně obráceny byly proti buržoasii, nýbrž pouze proti nepřátelům lidu. Lid pak jest nositelem státní moci dle prvního článku ústavy. Vůči tomu vtrá se především otázka, zda ve vývodech tohoto druhu spatřovati lze vůbec vážný pokus o věcné doličení zmateční stížnosti.

Ve věci samé dlužno zdůrazniti, že přiči se příkře platným vykládacím pravidlům, aby smysl a význam myšlenkového projevu zjišťoval a určoval se způsobem, stížností voleným, totiž hodnocením jednotlivých úryvků projevu bez ohledu na jeho ostatní části a vnitřní jejich souvislost, jakož i bez ohledu na bližší okolnosti, za jakých se projev stal. Dále přehlíží stížnost, že jen nalézací soud je dle zákona (258 tr. ř.) povolán zjistiti smysl proneseného výroku a určit, co pachatel svými slovy chtěl vyjádřiti, poněvadž tu jde o otázky rázu skutkového, o nichž rozhoduje soud nikoli na základě činnosti právnicky posuzující, nýbrž cestou činnosti skutkově uvažující. Dospěl-li proto soud po zhodnocení závadného výroku, po úvaze obrany obžalovaného jakož i ostatních výsledků průvodních k přesvědčení, že obžalovaný hleděl slovy svými vyzývatí vojíny k neposlušnosti, pokud se týče k vraždění určité třídy národa, jest to výrazem volného přesvědčení soudcovského a tudíž zjištěním skutečnosti. Proti zjištění tomuto byla by stížnost arci oprávněna brojiti, ale jen kdyby byla s to dokázati, že výrok soudu je stížen některou z vad v čís. 5 Šu 281 tr. ř. výlučně vypočtených, kteréžto vady však stížností tím, že samostatně projev (jeho jednotlivé části) vykládá co do jejich skutkového obsahu, po zákonu nedoličuje, nýbrž brojí jen nepřipustně proti volnému hodnocení průvodů soudem nalézacím (§§ 258, 288 čís. 3 tr. ř.). Odpor stížnosti dlužno proto odmítnouti, zvláště když přirozený a nenucený výklad projevu v jeho celistvosti a vnitřní souvislosti ani jiného závěru nepřipouští, než jaký dovolil soud, uváží-li se zejména, že podněcování toho druhu, jaké k tíži padá obžalovanému, tvoří takřka obvyklou programovou část táborových promluv řečníků politického směru obžalovaným sledovaného. Že by pod nepřátely, kteří jsou v této buržoasii, mínil nepřátele ve vysoké buržoasii, šlechtě a úřednictvu, kteří přejí si návratu monarchie, obžalovaný za celého řízení trestního nikdy netvrdil a není proto stížnost oprávněna na předpokladě tom budovati. Obžalovaný hájil se při hlavním přelíčení, že slov »proti buržoasii« nepoužil, ale řekl s n a d »proti nepřátelům dělnické třídy«; leč nalézací soud této obhajobě neuvěřil, nýbrž vzal na základě výpovědi svědka M-a za dokázaný shora uvedený doslov projevu. Vývod stížnosti je proto jen nepřipustným zásahem do práva volného hodnocení průvodů (§§y 258 a 288 čís. 3 tr. ř.). Snaží-li se stížnost proti náhledu soudu, že v projevu obžalovaného dlužno shledávati též výzvu ku vraždění určité třídy národa, uplatniti, že obžalovaný nemluvil vůbec o buržoasii jako třídě národa a že je proto výrok soudu stížen po případě zmatkem podle čís. 5 Šu 281 tr. ř., přehlíží, že tu jde o úsudek soudu z projevu toho čerpaný, který nelze formálně srovnávat s obsahem spisů, tedy ani s obsahem zodpovídání se obžalovaného, takže o nějakém rozporu se spisy, jež stížnost patrně má na mysli, nemůže býti řeči. Jinak nelze úsudek soudu označiti nesprávným,

kdyžtě je všeobecně známo, že příslušníci strany komunistické spatřují v buržoasii vůbec své nepřátele, takže náhled soudu, že obžalovaný pod »nepřátely, kteří jsou v této buržoasii« mínil buržoasii jako třídu národa, je správným a odpovídá skutečným poměrům.

Aby zmateční stížnost dolíčila dovolávaný důvod zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. i. po zákonu, musila by vycházeti ze zjištěného základu skutkového, jímž je jednak shora zjištěný doslov projevu, jednak závěry soudu o skutkovém obsahu projevu toho, dle nichž obžalovaný vyzýval vojíny k neposlušnosti a k vraždění buržoasie a bylo na ní, by na tomto podkladě dokázala nesprávné použití zákona, totiž že obžalovaný nepodněcoval ke zločinu ve smyslu Šu 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky. Pokud se proto stížnost odchyluje od onoho skutkového základu, musí zůstat bez povšimnutí. Jen v té námitce bylo by spatřovati výtku rázu právního, že prý rozsudek neodůvodňuje, proč má za to, že obžalovaný vybízel vojíny k takové neposlušnosti, která je zločinem, kdyžtě neposlušnost vojáka může býti jak zločinem tak i přečinem. Leč stížnost přezírá, že dle úmyslu obžalovaného mají vojíni odepřítí poslušnost »v rozhodném boji« strany obžalovaného, tedy v době, kdy proletariát by podnikl násilný branný útok na povalení dosavadního řádu právního a státního za účelem nastolení diktatury proletariátu, tedy v době, kdy by šlo o rozvrat republiky a ohrožení její demokraticko-republikánské formy státní, ba i o bytí či nebytí státu. Že v tak vážné a nebezpečné době neposlušnost vojínů, jichž základní a stěžejní povinností je vůbec, dané rozkazy plniti bezpodmínečně a bez ohledu na osobní přesvědčení a politickou příslušnost toho, proti němuž je jim dle daného rozkazu postupovati, zakládá jeden z nejtěžších zločinů vojenských, je na bíledni; neboť takovým neposlechnutím porušeny by byly hrubě nejen předpisy a povinnosti vojenské, nýbrž po případě též těžce ohrožen sám stát ve svém trvání. Stížnost přehlíží dále, že z doznání obžalovaného při hlavním přelíčení, že přímo nevyzýval matky, by sváděly syny k vojenským zločinům vyplývá, že mu význam a dosah jeho slov došel k vědomí a že si zejména uvědomil, že svádí k vojenským zločinům. Na věci by arci ničeho neměnilo, i kdyby šlo o vyzývání nepřímé, poněvadž ani za tohoto předpokladu nebyla by skutková podstata Šu 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky vyloučena. Zhola nicotnou jeví se však námitka stížnosti vzhledem k tomu, že přečinu dle právě citovaného místa zákona se dopouští, kdo podněcuje ke zločinu nebo přečinu, takže zodpovědnost obžalovaného by byla nepochybnou, i kdyby se za to mělo, že neposlušnost vojínů, k níž obžalovaný vyzýval, by byla pouhým přečinem.

Obstátí nemůže ani další námitka. Stížnost míní, že vojenské zločiny mohou spáchat jen osoby, zařazené do branné moci, tedy vojenské osoby v činné službě a že nebylo vůbec prokázáno, že by z matek na táboru přítomných i jen jediná měla syna, který byl v činné službě. Nebylo prý proto vůbec možnosti, aby čin obžalovanému za vinu kladený byl spáchán. Po skutkové stránce bylo by poznameti, že rozsudek sice nezjišťuje, že některá z matek na táboru přítomných měla syna, který byl v činné službě, on to však také nevylučuje a proto není stížnost oprávněna s předpokladem jí tvrzeným počítati. V právním ohledu má stížnost pravdu potud, že zločinu vojenského, najmě zločinu porušení

vojenské podřízenosti mohou se dopustiti hlavně vojenské osoby v činné službě jsoucí (§§y 11 a 12 voj. tr. ř. a § 142 a násl. voj. tr. zák.), naproti tomu není však v zákoně (§ 15 zákona na ochranu republiky) opory pro předpoklad, že osoby k vojenskému zločinu sváděné musely by býti právě v době svádění v činné službě. Nelze považovati i za vyloučeno, že osoby, jež teprve v budoucnu, najmě v době »rozhodného boje«, o němž obžalovaný mluvil, činnou službu konati budou, zachovati by se mohly dle výzvy obžalovaného. Že by žádná z dotyčných matek neměla syna, který v budoucnu činnou službu konati bude, stížnost netvrdí, nehledě ani k tomu, že matky na táboru přítomné sděliti mohly obsah řeči a zejména trestné výzvy obžalovaného jiným matkám stejně smýšlejícím a že touto cestou výzva obžalovaného dojíti mohla k sluchu osobám, jimž platila. Ostatně spatřuje zákon trestnou činnost již v podněcování samotném, bez ohledu na to, mělo-li působení pachatele v zápětí vůbec nějaký výsledek či nikoli a mohl-li výsledek tento nastati ihned či později, jen když bylo objektivně způsobilým, přivoditi nebezpečí s podněcováním spojené, kteroužto způsobilost vzhledem ku zjištěnému stavu věci popírati nelze. Byla tu proto objektivní možnost, aby obžalovaný čin jemu za vinu kladený spáchal.

Čís. 1844.

Pojem »padělání listiny« předpokládá, že se buď teprve vytvoří nepravý, dosud neexistující obsah, nebo že se změni existující pravá forma neb obsah listiny zkomolením, vymazáním neb dodatkem ve směru právně závažném.

Jde o podvod podle §u 199 d) tr. zák., byl-li padělán dobytčí pas připsáním, že zvíře bylo prohlédnuto co do zdravotního stavu; je lhostejno, že bylo dodatečně shledáno zdravým.

(Rozh. ze dne 2. ledna 1925, Zm I 763/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 13. října 1924, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem nedokonaného podvodu podle §§ů 8, 197, 199 písm. d) tr. zákona.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost je bezdůvodna. Zjištěno jest ve skutkovém ohledu, že obžalovaný Jidřich S., uředník Václava S-a, ve srozumění s tímto do průvodního listu dobytčího, znějícího na jednoho vepře a vystaveného dne 11. června 1924 obecním úřadem v O., připsal neoprávněně slova: »1 podkravče«. Takto změněný průvodní list dobytčí předložil S. při úřední kontrole v jatkách v B. vážnému, který však padělání dobytčího listu upozoroval. V tomto zjištěném ději shledal nalézací soud skutkovou podstatu zločinu nedokonaného podvodu ve smyslu §§ů 8 a 197 a 199 d) tr. zák. a to vším právem. Že průvodní list dobytčí má ráz veřejné listiny, stížnost ani nepopírá. Co se týče pojmu padělání, předpo-